

TALABALARNI XORIJIY TILGA QIZIQTIRISHDA AXBOROT-TEXNOLOGIYALARNING AHAMIYATI

Raxmonov Inomjon Muxtorovich,
Renessans ta'lim universiteti,
"Matematika va iqtisod" fakulteti
dekani, t.f.n., dotsent

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17932868>

Annotatsiya: Ushbu maqolada talabalarni xorijiy tilga o'rganishda axborot texnologiyalarining ahamiyati tahlil qilinadi. AKT vositalarining til o'rganishdagi afzalliklari, talabalarning motivatsiyasini oshirishdagi roli, o'quv jarayonining samaradorligiga ta'siri yoritilgan. Shuningdek, zamonaviy texnologiyalarning amaliy qo'llanishi, mavjud muammolar va ularning yechimlari bo'yicha takliflar berilgan. Mahalliy va xalqaro tajribalarga asoslangan holda, AKT yordamida til o'rganishni takomillashtirish yo'llari ko'rsatib o'tilgan.

Kalit so'zlar: Xorijiy til, axborot texnologiyalari, ta'lim, talabalar motivatsiyasi, AKT, interaktiv dars, masofaviy ta'lim, gamifikatsiya, mobil ilovalar, virtual reallik, til o'rganish.

Аннотация: В статье анализируется значение информационных технологий в обучении студентов иностранному языку. Раскрываются преимущества ИКТ-инструментов в изучении языка, их роль в повышении мотивации студентов и влияние на эффективность образовательного процесса. Даны предложения по практическому применению современных технологий, рассматриваются существующие проблемы и пути их решения. На основе отечественного и международного опыта обозначены пути повышения эффективности обучения языку с использованием ИКТ.

Ключевые слова: Иностраный язык, информационные технологии, образование, мотивация студентов, ИКТ, интерактивный урок, дистанционное обучение, геймификация, мобильные приложения, виртуальная реальность, изучение языка.

Abstract: This article analyzes the role of information technology in teaching foreign languages to students. It explores the advantages of ICT tools in language learning, their role in enhancing student motivation, and their impact on the effectiveness of the educational process. Proposals for the practical application of modern technologies are presented, and existing problems and solutions are discussed. Based on domestic and international experience, ways to improve the effectiveness of language teaching using ICT are identified.

Keywords: Foreign language, information technology, education, student motivation, ICT, interactive lesson, distance learning, gamification, mobile applications, virtual reality, language learning.

Xorijiy til o'rganish bugungi kunda ta'limning muhim yo'nalishlaridan biri bo'lib, globalizatsiya, xalqaro aloqalar, ilm-fan va texnologiyalarning tez rivoji bunga yanada turtki bermoqda. Talabalar til o'rganish jarayonida faqat grammatik qoidalar va lug'atga suyanib qolmay, balki tilni jonli muloqot vositasi sifatida qabul qiladilar. Shu bois, ta'lim jarayonida zamonaviy axborot va kommunikatsiya texnologiyalaridan (AKT) foydalanish talabalarda tilga bo'lgan qiziqishni oshirish, til kompetentsiyasini shakllantirish va samaradorlikni ta'minlashda katta ahamiyat kasb

etadi. Mazkur maqolaning maqsadi talabalarni xorijiy tilga jalb qilish jarayonida axborot texnologiyalarining o'rni, ularning afzalliklari va cheklovlarini tahlil qilish, hamda samarali tadbiriq yo'llarini taklif qilishdir. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari deganda, kompyuterlar, Internet, multimedia vositalari, mobil qurilmalar, elektron platformalar va boshqa raqamli resurslar orqali informatsiya yaratish, uzatish, saqlash va almashish vositalari tushuniladi.

Ta'lim sohasida AKT o'qitish va o'rganish jarayonini yanada interaktiv va samarali qilishga xizmat qiladi.

Talabalar tilni o'rganishda motivatsiyaga ega bo'lishlari muhim. Agar dars qiziqarli, dinamik va mazmunli bo'lsa, ular faol ishtirok etadi. AKT vositalari — multimedia, gamifikatsiya, interaktiv vazifalar, onlayn muloqot platformalari — bu motivatsiyani oshirishda yordam beradi.

Tilni o'rganishning turli jihatlari (eshitish, so'zlashish, o'qish, yozish) uchun AKT turli shakllarda qo'llanilishi mumkin:

- Multimedia vositalari — audio, video, animatsiyalar, interaktiv slaydlar.
- Onlayn platformalar va mobil ilovalar — til kurslari, masofaviy darslar, lug'at ilovalari.
- Virtual muloqot va til almashish — Zoom, Skype, tandem hamkorlari, onlayn forumlar.
- Intellektual til yordamchilari — avtomatik grammatik tahlil, nutq tanib olish, chat-botlar.
- Gamifikatsiya va simulyatsiyalar — til o'yinlari, ro'yxatlar, virtual ssenariylar.
- VR/AR texnologiyalari — virtual muhitlarda til muhitlarini yaratish imkoniyati.

Masalan, Serostanova nazariy tahlilida kompyuter dasturlari, interaktiv doskalar, Internet-loyihalar til o'qitishda samaradorlikni oshiradi deya ta'kidlaydi. Vakaliuk va boshq. esa til o'qituvchilarning lug'aviy kompetentsiyasini shakllantirishda e-portfolio, blog, web-quest kabi AKT vositalarining strategik rolini ko'rsatadi.

Shuningdek, modern til o'rganish bo'yicha tadqiqotlarda mobil ilovalar, gamifikatsiya va AR/VR texnologiyalarning yuqori samaradorligi ta'kidlanadi. O'zbekiston miqyosida quyidagi shaxslarning ilmiy tadqiqot ishlarida yuqoridagi masalalar ilmiy jihatdan o'rganilgan:

- Muattarxon Numonhonova va boshq. maqolasida O'zbekiston sharoitida AKT vositalarining xorijiy til darslarida qo'llanilishi va talabalarda motivatsiyani oshirish imkoniyatlari tahlil qilingan.

- Rajaboev Shahboz Shodiyevich ham zamonaviy texnologiyalarning til o'qitishdagi rolini O'zbekiston institutlarida tajribalar bilan ko'rsatadi.
- Aliyev Dilshod va Khodjimuratova Zukhra maqolasida oliy ta'lim muassasalarida mobil ilovalar, virtual reallik va gamifikatsiya orqali til kompetensiyasini shakllantirish metodlari qamrab olingan.
- COVID-19 pandemiyasi davrida ko'plab oliy ta'lim muassasalari masofaviy ta'limga o'tib, AKT vositalaridan keng foydalanishga majbur bo'ldi. Bu o'qituvchilar va talabalar o'rtasidagi interaktivlik, baholash va aloqa shakllarini qayta ko'rib chiqishga sabab bo'ldi.
- Zamonaviy tadqiqotlar AI (sun'iy intellekt) vositalarining o'qitishda qo'llanilishi, avtomatik fikr-mulohaza, adaptiv o'quv tizimlari kabi yo'nalishlarni taklif qilmoqda. Olib borilgan barcha tadqiqotlarning ilmiy tahlillarida AKT orqali o'quvchilarning motivatsiyasi, tashabbuskorligi va natijadorligi oshgani qayd etiladi.

Bugungi kunda xorijiy tilni o'qitishda ta'lim jarayonida AKT qo'llashda bir qator muammolar mavjud:

1. **Texnik infratuzilma yetishmasligi** — Internet tezligi, kompyuterlar, multimedia jihozlari kam bo'lishi mumkin.
2. **O'qituvchilarning malakasizligi** — AKT vositalarini to'g'ri qo'llash bo'yicha o'qituvchilarda yetarli texnik va metodik tayyorgarlik bo'lmasligi.
3. **Talabalar orasidagi raqamli tafovut** — barcha talabalarda mobil qurilmalar yoki Internetka kirish imkoniyati bo'lmasligi.
4. **Yaxshi sifatli kontent tanqisligi** — interaktiv darsliklar, multimedia materiallar yoki lokal tilga mos resurslar kam bo'lishi.
5. **Motivatsiyaning pasayishi yoki chalg'itish** — noto'g'ri ishlatilsa, texnologiyalar dars jarayonida chalg'ituvchi vosita bo'lishi mumkin.
6. **Baholash va monitoring muammolari** — onlayn baholash vositalarining ishonchliligi va adolatli bo'lishi zarur.
7. **Maxfiylik va axborot xavfsizligi** masalalari, ayniqsa AI vositalaridan foydalanishda.

Yuqorida sanab o'tilgan muammolarga quyidagi yechimlar takliflar etiladi:

1. **Texnik bazani mustahkamlash** — universitetlar va maktablar uchun Internet va multimedia uskunalari takomillashtirish.
2. **O'qituvchilarning malakasini oshirish** — ilmiy seminarlar, treninglar va metodik qo'llanmalar orqali AKT dan foydalanishni rag'batlantirish.
3. **Adaptiv va differentsial o'qitish** — har bir talabaga mos dars rejasi, o'zlashtirish tezligiga mos vazifalar.

4. **Mahalliy kontent yaratish** — o'zbek tilida interaktiv darsliklar, video-mavzular, mobil ilovalar ishlab chiqish.
5. **Gamifikatsiya va loyihaviy usullarni qo'llash** — til o'yinlari va loyihalar orqali talabalarni faol ishtirok etishga jalb qilish.
6. **Monitoring va baholash tizimlarini takomillashtirish** — avtomatik baholash vositalarini joriy etish, lekin ularni insofli va xavfsiz qilish.
7. **Axborot xavfsizligi va etik masalalar** — talabalar ma'lumotlarini himoya qilish, AI vositalari bilan ishlashda etik qoidalarni belgilash.

Xulosa qilib aytganda, talabalarni xorijiy til o'rganishga bo'lgan qiziqishni oshirish, til kompetentsiyasini shakllantirish va ta'lim jarayonini samarali qilish bo'yicha axborot-texnologiyalar muhim vosita hisoblanadi. Ular darsni interaktiv, intensiv va zamonaviy qiladi, talabalar motivatsiyasini oshiradi va til o'rganishni qulaylashtiradi. Biroq, texnik, metodik va etik cheklovlarni hisobga olgan holda, AKT ni ehtiyotkorlik bilan, o'qituvchilar va talabalar ehtiyojlarini inobatga olgan holda joriy etish lozim. Volks va joriy amaliy tadqiqotlar keyingi yillarda AI, adaptiv tizimlar va VR/AR texnologiyalarining til o'qitishda kengroq qo'llanishini ko'rsatmoqda. Kelajakda bu vositalar talabalarni yanada samarali va interaktiv tarzda til o'rganishiga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Abduraxmonova Masturaxon Ma'murjon qizi, Toshboltayev Fakhriddin Urinboyevich. *The Role of Information Technologies in Teaching and Learning Foreign Languages*. Modern Education and Development, 2025.
2. Islomova Madina, Jabborova Lobar Yuldashevna. *Importance of Digital Technologies in Foreign Language Teaching*. European Journal of Humanities and Educational Advancements, 2023.
3. Serostanova, N. *Integrating information and communication technologies in the process of foreign language teaching and learning*. Journal of Education Culture and Society.
4. Vakaliuk, T. A., Osova, O. O., Chernysh, O. A. *Using Information and Communication Technologies for the Formation of Linguodidactic Competence of Future Foreign Language Teachers*. Information Technologies and Learning Tools, 2021.
5. Rajaboev, S. S. *The Role of Information Technologies in Teaching Foreign Languages*. American Journal of Public Diplomacy and International Studies, 2024.
6. Muattarhon Nosirhon-kizi, Namangan State Institute of Foreign Languages. *The Use of Information Technology in Teaching Foreign Languages*. International Journal of Pedagogics, 2024.
7. Aliyev, D., Khodjimuratova, Z. *Modern Information Technologies in the Study of Foreign Languages in Higher Education*. Journal of Scientific Research, Modern Views and Innovations.